

RIJEKA, JULI—AUGUST 1956.

LINGVISTIKA O VREMENU NASELJENJA
HRVATA U JUŽNU ISTRU

Dr. IVAN POPOVIĆ

Nedavno sam u svojem članku Istarski štokavski dijalekat (Riječka revija V/3, str. 88-92) prikazao istarski štokavski govorni tip i njegove karakteristike i konstatovao sam da su njegovi pretstavnici doseljeni u Istru, očigledno iz Dalmacije, i to ne u tako davnoj prošlosti.

Ali ako su Istrani štokavske »Vlašije«, t.j. jugozapadne i južne Istre, relativno novi doseljenici, to nikako ne znači da nije bilo Slovena u jugozapadnoj i južnoj Istri i pre njih. Naprotiv, ja sam čvrsto ubjeđen da se jezičkom analizom može dokazati: da je današnja štokavska Istra — a to znači prostor oivičen linijama: ušće Mirne — Tinjan — Kanfanar — Barban — Raša — Kamenjak — ušće Mirne — bila i pre toga naseljena Hrvatima. Prošije rečeno, ako danas uzimamo kao gotovu činjenicu da su Južni Sloveni naselili okolinu Trsta i Rijeke i centralnu Istru još u prvim talasima naseljenja na Balkan (najkasnije do X. veka), onda se mora reći da to isto važi i za jug Istre. U svakom slučaju, lingvistička analiza geografskih imena (toponima) pokazuje da u tome pogledu nije bilo principijelne razlike između oblasti Trsta, Rijeke i Pazina, s jedne, i na pr. Poreča, Vodnjana i Pule, s druge strane.

Dosada je malo rađeno na proučavanju Istre u ovom pravcu, ali već i oni podaci kojima danas raspolazemo dovoljni su da to pokažu.

U raznim krajevima severne i centralne Istre ima takvih romanizama (talijanizama) među geografskim imenima koji su novi (recentni) ili bar za koje se ne može dokazati da su stari (pre oko X veka), ali ih ima i koji su stari, za koje se može pokazati da su ih primili najstariji slovenački odnosno hrvatski doseljenici. Isto to važi, po mom mišljenju, u potpunosti i za Poreštinu, Rovinjštinu, Pulštinu i dr.

Da pokažemo to na izvesnom broju primera.

Ako uzmemo severozapad, to jest okolinu Trsta, onda ćemo tamo naći na pr. toponime kao što je Portorož ili Piran (tal. Pirano), gde nema jezičkih znakova koji bi ukazivali na starinu; ali se naporedo s njima nalaze i toponimi Trst, Milje, Koper i drugi, gde glasovna analiza ukazuje baš na starinu. Kako su pokazali Ramovš i Skok, oblik Trst (u prid. tržaški up. Tržić=Monfalcone) se ne svodi na tal. Trieste, već na antičko Tergeste, i nastalo je preko jednog posrednog oblika Trzst, dakle sadrži promenu tuđega g pred e u slov. z, a to je proces koji se vršio samo u prvim danima doseljenja Južnih Slovena. Tako isto i Milje ne može biti svedeno na tal. oblik Muggia, jer se tome protivi ne samo talijansko -ggi- za slov. -lj-, nego takođe i tal. -u- za slov. -i-. Zbog toga se može uzeti da su oblici Milje i Muggia potpuno nezavisni jedan od drugoga; oba su, svaki posebno, postala od starijega Mugla (Mugla civitas in Istria), pri čemu su Talijani imali pravilnu promenu gla = ghia, i dalje g(g)ia, dok su Slovenci zamenili romansko u, preko ü, današnjim i. Promena tuđega u - ü u slov. i takođe je proces koji se vršio samo u prve dane doseljenja. Kako i u Ljubljani nalazimo Mirje od lat. murus, dakle opet sa sl i = rom, u, to znači da je i epoha zacelo ista ili slična. U obliku Koper za staro Capris (Talijani kažu drukčije: Capodistria) imamo, opet naše -o- za tuđe -a-, a to opet garantuje starinu.

Isto se tako i oko Rijeke nalaze i novi, ali i stari romanizmi. Talijanski oblik Fiume je sasvim recentan (fi od lat. fl), a tako isto i Monte Maggiore, koji se hrvatski zove samo Učka, ali zato je staro Lovran od lat. Lauriana, jer -o- za tuđe -a- nedvosmisleno pokazuje da su

БИБЛИОТЕКА
СЕМИНАРА ЗА ЛИНГВИСТИКУ

Инв. бр. 7920

Сигн. 12697

ФИЛОСОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Hrvati primili ovo ime mnogo pre dolaska Mlečana, pošto se u mletačkim rečima promena -a- u naše -o- ne vrši. Isto tako na vrlo duboku starinu ukazuje ime Plomin, koje sadrži neko liko pojava iz najdublje starine: promenu -a- u -o- (ant. Flanona), promenu dugoga -o- (-ona), preko u, ü, u slov. i (up. napred Milje = Muga) i zamenu tuđega f našim p, a to je, kako sam pokazao u jednom članku, siguran znak Srednjeg veka. I Plomin se, dakle, ne svodi na tal. Fianona, nego je postalo direktno od starog, domaćeg latinskog oblika. Tako isto i Labin nije mogao postati od novog talijanskog Albona, nego samo od pretalijanskoga Albona, jer se al menjalo u la (i o u ü, i) samo u ranom Srednjem veku, a kasnije nije. I t. d.

To isto važi i za centralnu Istru, koja je čakavska. Glavni grad centralne Istre Pazin ne može se svoditi na talijanski oblik Pisino, jer onda ne bi bilo jasno hrvatsko -a- za tuđe -i-, pošto inače talijansko -i- ostaje kod nas neizmenjeno (up. Piran = Pirano, Rovinj — Rovigno). Već se Pazin mora svesti na staro Pisinum, pri čemu je tuđe -i- dalo naš poluglasnik (»tanko jer), koji je kasnije vokalizovan u a. Ni akcentat hrv. oblika (Pazin) ne slaže se sa talijanskim oblikom (Pisino), što takođe pokazuje da ovi oblici ne zavise jedan od drugoga, a naš oblik je pritom vrlo star. I severnije od Pazina nalazimo ovakve vrlo stare toponime, koje su Hrvati primili u ta prva vremena doseljenja na Balkan. Skok je u svoje vreme pokazao da Buzet, staročakav. Blzet, tačno odgovara tal. obliku Pinguente, ali se ni gubljenje sugl. -n- u -ente- ni pojava našega -z- za rom -g(u)- ispred e ne može objasniti ako bi reč bila nova.

I -z- za -g- i -e- za tuđe en ukazuje opet na duboku starinu. U imenu Motovun, kojemu odgovara romansko Montona, imamo opet starinu. Moguće je da o starini svedoči početno -ot- za tuđe -ont-, gde bismo, posredstvom nazalnoga o dobili severnočakavsko o (= čak., štok. u). Ali je to malo nesigurno, jer je prvo -n- moglo ispasti zbog disimilacije, zbog razjednačavanja prema sledećem n. Mnogo je sigurnija činjenica to što prema romanskome ženskome rodu Montona nalazimo sl. muški rod: Motovun, što je opet promena koja je karakteristična za stare epohe, kako se vidi iz našeg oblika Rim za Roma; zatim Labin = Albona, Rab = Arba i t. d. i, čak na istoku Balkana, Solun = Salona. Plovdiv (u Bugarskoj) = Pulpudeva i dr.

Ako se sada obratimo današnjoj štokavskoj Istri (Poreština, Rovinjština, Pulština i sl.), onda ćemo ovo moći i tamo konstatovati.

Istina, oblik Rovinj, narodski Ruvinj, ne sadrži nikakve dokaze starine, kad se uporedi sa oficijelnim talijanskim Rovigno ili lokalnim istroromanskim Ruvein. Oblik Funtana pokazuje da je sigurno nov, jer je grupa -on- un- očuvana, a takođe ni f- nije izmenjeno u p-. Zaista nema starine ni u imenima kao što su Valtura,

Šišan, Galižan (?) i sl. Ali zato ima i dosta primera sa štokavskoga terena koji su preuzeti od Romana u dubokoj starini. Navešću one od njih koji su najsigurniji.

Na severu ove oblasti imamo pre svega Poreč, koji prema talijanskome obliku Parenzo pokazuje nekoliko razlika: prvo -o- prema -a-, zatim -e- za -en- (preko nazalnoga e) i najzad -č- za tal. -z- (t.j. -c-). To znači da se on ne može svesti na talijansko Parenzo, nego na staro Parentiu (m), jer se samo tako hrvatski oblik može protumačiti. Današnji oblik Poreč, Parieč, koji sam beležio u govorima okoline Poreča, objašnjava se novim »akanjem«, promenom nenaglašenoga o u a (kao u primerima kašulja, šinakoša od sinokoša i sl.).

Isto je tako star i oblik Vrsar, koji Skok izvodi od lat. Ursaria. Promena tuđega početnoga ur- u vr- se u talijanskim pozajmicama ne javlja, dok je u latinskim rečima normalna: up. vrč od urceus, vrt od (h)ortus (preko urtus) i tome slično. Prema ženskome rodu talijanskoga oblika Orsera — ovde stoji hrvatsko Vrsar muškoga roda, što potkrepljuje starinu i pokazuje da ime nije primljeno od Talijana, već od domaćih Romana u dubljjoj prošlosti.

Isto tako starinu pokazuje i ime gradića Sutlovreč (danas Lovreč), koje ne odgovara talijanskome San Lorenzo. Prema talijanskome -an- stoji naše -u-, koje je moralo postati, najdalje oko X. veka, od nazalnoga o; tek to nazalno o svodi se na romansko -an-. Pored toga, ovde imamo i -e- za -en-, i još domaće -č- nasuprot talijanskome -z-, tako isto -o- za -a-. Sve to pokazuje da se sl. oblik svodi neposredno na lat. San(c)t(us) Laurenti(us), a ne na moderno tal. San Lorenzo, jer se u tal. rečima koje Hrvati i Srbi primaju ovi procesi više ne ogledaju. Nasuprot ovome stoji ime Savičenta, gde nemamo -u- za rom. -an- i koje, prema tome, ne može biti staro.

Ako podemo dalje na jug, naći ćemo vrlo interesantno ime Vodnjan, čemu odgovara tal. Dignano. Da bi se objasnilo naše -dnj- od tuđega dign- valja pretpostaviti promenu tuđega -i- u poluglasnik, a zatim ispadanje poluglasnika. To mora, dakle, biti stara promena. Kako mi usmeno saopštava prof. H. Barić, vo- u Vodnjan se sigurno duguje našem v' (t.j. predlogu). Poluglasnik je morao dati va-, ali je ovo zatim izmenjeno u vo- naslanjanjem na imenicu voda, što je bilo potpomognuto procesom »akanja« (up. kašulja pored košulja i sl.). Oblik je star već i zbog toga što stanovništvo Vodnjanštine nema danas čakavski oblik v, va (sem u izuzetnim slučajevima: vajk od vavik; Vazan »Uskrs« i sl.), već štokavsko u. Inače je bilo ovakvog srastanja predloškoga v u Istri i u slučaju drugih toponima: up. Vižula na raznim tačkama, možda i Valtura = tal. Altura (ali ovo posljednje nije sigurno, jer može biti i glasovna pojava).

Najzad, na jugu leži Pula (ovo je narodni oblik kako sam ga redovno slušao po selima u Pulštini). Oblik Pula prema talijanskome Pola ne sadrži nikakvu starinu; ali će zacelo biti star oblik Pulj, koji se danas očuvao kod Slovenaca. I ovde imamo muški rod prema talijanskome ženskom.

Nazivima ovih krupnijih objekata mogu se dodati i neki koji se odnose na objekte više-manje lokalno poznate.

Ako se hrv. Tar-tal. Torre zaista svodi na lat. turris »kula«, onda imamo hrv. -a- od rom. -u- preko poluglasnika (»debelog jer«). U svakom slučaju, na starinu upućuje već i činjenica da se Tar glasovno ne može izvoditi od talijanskoga Tor(r)e, pošto talijansko o nikada ne daje slovensko a (samo obrnuto bi bilo moguće, ali i to u dubokoj starini!).

Hrvatskome Loborika odgovara tal. Lavarego, koje očigledno sadrži mletačko lavar. Hrvatski se oblik ne može svoditi na talijanski, i ne može iz nekoliko razloga: zbog odnosa o prema a, zbog b umesto v, a verovatno i zbog bezvučnog k za zvučno tal. g. Očigledno je, dakle, da Loborika nosi romansko ali pretalijansko ime, primljeno davno i koje se svodi na lat. laur- ili neki sličan starinski oblik. Ima i na severu, kod Slovenaca, toponim Lobor = tal. Lauro (kod Kopra), koji Skok objašnjava na isti način. Važno je dodati i to da toponim ne potiče od današnjeg hrvatskog stanovništva, jer ovo tu biljku (po mojim beleškama) naziva samo javor ili jarov.

Zacelo starinu pokazuje sobom i vrh Mulem na obali Limske Drage, koji se inače zove i Monte Leme (takođe i u hrvatskoj upotrebi), ako -u- smemo svoditi na -on- (t. j. ako to nije prosto

promena o=u i ispadanje -n- zbog -m- koje sledi). U svakom slučaju, za mont- nalazimo mu(t)- i u nekim drugim, manje jasnim primerima: vrh Mušego (nazvan i Seg o) na putu Pula-Rovinj (monte sec(c)o? Up. u blizini selo Golaš zbog značenja), vrh Mugrašel kod Vrsara (mons grassus? Up. Mutogras u Dalmaciji kod Splita), možda i ime sela Mugeba ali ja sam na terenu zabilježio Mungeba).

Staro je sigurno i Špiljuga, ime zatona na Kvarneru između Pule i Raše, koje se mora svoditi na spelonca, opet sa promenom -on- u -u- preko nazalnog o; promena -k- u -g- ne znači ništa, jer je to moglo nastati zamenom sufiksa.

Kao što se iz navedenog materijala vidi, ima na raznim stranama štokavske teritorije u Istri dovoljno toponima koji su sigurno primljeni u prvo vreme dolaska Južnih Slovena u ove krajeve, što znači da se južna i jugozapadna Istra ne razlikuje uopšte u ovom pogledu od ostalih delova Istre i od Slovenskog Primorja. Ako s druge strane konstatujemo da je današnje stanovništvo južne i jugozapadne Istre relativno novo i kolonizirano bez sumnje tek u mletačko vreme, onda znači da je ono prilikom svojeg doseljenja naišlo na već postojeće starosedelačko hrvatsko stanovništvo, koje se brzo štokaviziralo. Toponomastika koju smo izneli govori o tome sasvim jasno. To, opet, znači da nije tačna ona tradicija koja veli da su se današnji istarski štokavci Pulštine, Rovinjštine i t. d. doselili na ovaj teren kad je on »od kuge potpuno opusteo«. Jer ako su današnji Istroromani Rovinja, Galežana Šišana i dr. očuvani uprkos strašnim kugama u prošlosti, zašto ne bi mogli biti očuvani i Hrvati? Kad su naseljenici iz Dalmacije došli, oni su

Ignjat Job:
Tiskanje maslina (ulje)

prekrili stari hrvatski sloj — ali taj stari hrvatski sloj nije iščezao bez traga. Njegov trag je ostao u toponomastici, jer geografska imena nisu mogli primiti doseljeni štokavci od Talijana, već su ih morali primiti Hrvati starinci, pošto su pokazane promene bile moguće samo u hrvatskim ustima, i to samo u ona vremena kad Talijana (t.j. došljaka iz Italije) ovde još nije bilo. Na ovaj način se dokazuje slovenski kontinuitet u južnoj Istri. Današnji istarski Hrvati štokavci su zasigurno novi naseljenici, ali pre njih su ovde takođe živeli Hrvati, koje su oni asimilovali ili potisli, ali koji su ostavili svoje pouzdane tragove u toponomastici. To znači, prvo, da su Hrvati naselili i južnu Istru odmah u prva vremena, dakle najdalje do X veka, i drugo, da je ona otada ostala hrvatska bez prekida (osim nekih gradova). Razume se, ova analiza ne kaže koliko je gust bio taj starosedelački hrvatski sloj; ali ona pokazuje da ga je u svakom slučaju bilo, i to na raznim krajevima ovoga terena.

To je bilo iz perspektive očuvanih romanizacija. Ali na to ukazuje i slavistička analiza.

U svojem pomenutom članku o istarskom štokavskom dijalektu, ja sam obratio pažnju na to da se iz glavnine štokavskih govora (t. zv. ž-govori) izdvajaju na jugu, oko Pule, neki štokavski govori koji, iako štokavski u osnovi, pokazuju izvesne čakavizme. Tako premanturski govorni tip ima umesto štokavskoga **ć, đ**-čakavsko **t'** i naporedo vrlo meko **d'** (**svit' a, pred' a**); isti se izgovor nalazi i u Medulinu, Šikićima i Škatarima. Isto tako, dok ž-govori imaju po pravilu duži infinitiv (**pisati, dojtiti** i sl.), dotle premanturski govori imaju kraći infinitiv (**pisat, dot'**), a ovim se kraćim infinitivom odlikuju i neki govori u Pulštini dalje na severu, na pr. govor Valture. Šta to znači? To znači da ovde na jugu probijaju čakavizmi kroz gornji štokavski sloj.

Postavlja se pitanje: otkuda ovi čakavizmi? Misao da bi oni bili u novije vreme ubačeni iz čakavskih krajeva, s Raše ili iz Pazinštine, ili možda sa severa od Kaštelira i Motovuna, — nije nimalo verovatna, jer tih čakavizama nema inače u istarskim štokavskim govorima, nema ih ni u onim ž-govorima koji su bliži čakavcima. Nema ih, na pr. u Mrčani. Nema ih ni u Kanfanaru, koji leži u neposrednoj blizini čakavskog Žminja. Nema ih gotovo nimalo ni kod ž-štokavaca u blizini Kaštelira. To sve pokazuje da ovi čakavizmi na jugu Pulštine nisu uneti, već su to ostaci od starog čakavskog sloja (supstrata), koji je bio tek kasnije prekriven štokavskim slojem doseljenim iz Dalmacije, isto onako kao što su se noviji štokavci nakalemili na starije kajkavce i čakavce u nekim delovima Čićarije. Slične procese smo imali i u Bosni: i u Bosni danas, iz gotovo sasvim štokavskog ikavskog sloja, probijaju očuvani čakavizmi (**meja** mesto **međa** i sl.). Upoređeni sa onim što smo konstatovali u vezi sa toponomastikom, ovi pulski čakavizmi u

štokavskim govorima jasno pokazuju da starosedelačko stanovništvo nije iščezlo bez traga, ono je podleglo jakoj štokavizaciji, ali je o njemu ostao spomen u jeziku sve do danas.

U ovoj perspektivi se i za neke druge čakavizme može pretpostaviti da nisu uneti sa istoka i severa iz čakavskih (eventualno kajkavskih) govora, već da su ostali kao ostatak od starog hrvatskog sloja, koji je, kao što vidimo, bio čakavski. Tu mislim na pr. na izraze kao **tuj** »stranac«, **młaj** »mlad mesec« (štok. bi bilo **mład**), **rojenje** »porodaj« i sl. Izraz **tuj** beležio sam u mnogim mestima u Pulštini. Ovakvog, čakavskog, porekla mogli bi biti i neki ekavizmi koje nalazimo kod svih istarskih štokavaca, inače skoro čistih ikavaca. To bi moglo važiti recimo za oblik **sused** (nikada **susid**), koji je u Istri opšte-štokavski. To isto bi moglo biti i u slučaju zamenice **ča**, koja je potpuno potisla štokavsko **što**. I t. d. Ali u slučajevima rečničkog blaga moramo biti oprezni, jer se rečnički elementi vrlo lako šire na terenu. Ja zato ovde neću dalje u to ulaziti.

Ponekad nalazimo u štokavskoj Istri i slovensku toponomastiku koja ne pripada današnjem sloju, već mora biti nasleđena odranije, od starog, danas iščezlog, čakavskog sloja. Tako N. Žic ističe da se nasuprot toponimu **Nova Vas** (kod Poreča, po mojim beleškama **Nojvas** — kod istarskih Hrvata (i štokavaca i čakavaca) govori kao imenica samo **selo**, nikada **vas** (**vas** samo kod Slovenaca). To sam i ja zapazio*) To znači da ime **Nojvas** (**Nova Vas**) nisu dali tome selu sadašnji stanovnici, već oni koji su tu živeli nekada, pre novih naseljavanja (eventualno kajkavci, ili možda neki čakavski tip). Isto bi se tako moglo ukazati i na naziv **Meja**, koji nosi jedan plićak u moru severno od Poreča, i koji sadrži čakavsko **j za đ**; kod istarskih štokavaca nisam, uostalom, ni konstatovao odgovarajuću reč. Up. naprotiv, kod Novigrada takođe **Meja**, opet kao ime jednog plićaka, gde je oblik već opravdan.*) Ne znam da li bi se i **rt Arne**, na Kvarneru severoistočno od Pule, mogao tako tumačiti: je li nastao od **augm. Artine**, kakav se u čakavskim krajevima javlja često, sudeći po Skokovim podacima? Up. čakav, **art** prema štokavskome **rt** ili **rat** (ovo poslednje u dubrovačkom kraju i dr.).

Ja mislim da su stari i oni toponimi sl. porekla koji se odnose na krčenje terena radi stvaranja uslova za zemljoradnju. Up. u juž. Istri **Požarina** (na zap. obali Raškog Zaliva), **Paljež** (isto tako), pa onda **Paljež** kod Premanture, i neda-leko odatle **Krč** (od **krčiti**). Bar na osnovu Skokovih rezultata, ovo su tehničke operacije koje su u primorju vršili prvi hrvatski slojevi, a ne oni, koji su kasnije naseljavani.

Pomišljam na to da bi naziv **Asturga, Astorga** (pored **Sturago**), koji nosi jedan školj

* Jedino se javlja **vas** u izrazu **saka vas** ima soj glas, koji znači otprilike: »drugi ljudi, drugi običaji«.

** Da je oblik odavno u upotrebi, pokazuje, na talijanskim kartama, naziv za njega **La Meja, La Mea**, koji je primljen od Hrvata.

u moru jugozapadno od Rovinja, predstavljao ustvari naše ostrvo, izmenjeno u romanskom izgovoru. Istina, u primorskim krajevima se danas kaže o t o k; ali je tip ostrvo star u slovenskim jezicima u ovom značenju, a i Slovenci su u Austriji ostavili za sobom toponim Astarvica (staronem.) = ostrvica, što pokazuje da je reč bila u upotrebi verovatno i kod Hrvata. Činjenica da današnji istarski govori nemaju ovaj tip potvrđivala bi da on potiče od staroga sloja. Starina bi proizlazila i iz romanskoga a za naše o, a možda i iz ur za vokalno r. Što se tiče g za v. uporediti se može u Istri na pr. toponim K a g u l a, koji se javlja i kao K a l b u l a i svodi na lat. c a l v u s »go, čelav«, c a l v u l a. Up. uostalom v o l p i n a c p o r e d g o l p i n a c i s l. u istarskim govorima. Iz ovoga bi izlazilo da je stari hrvatski sloj i ovde — kao o kod Poreča i Pule — vrlo rano izbio na zapadnu istarsku obalu, iako se to iz imena R o v i n j a ne može zaključiti.

Ako bismo se hteli zapitati i o tome: kojemu su tipu morali pripadati čakavci koji su pre štokavaca živeli u jugozapadnoj i južnoj Istri, onda bi se, mislim, i na to mogao dati odgovor. To nisu bili oni isti čakavci koje nalazimo danas u Pazinštini (mislim na ekavce!), u oblasti Kaštelira, Motovuna i dr., jer se u pazinskom, kaštelirskom, motovunskom i t. d. čakavskom nalazi o (a ne u) za zadnji nazal: r o k a (m. r u k a) i s l., kao u kajkavskom. Naprotiv, u čakavskim toponimima danas štokavskog područja za ovaj nazal nalazimo u, a ne o: up. S u t l o v r e č (ne Sot...), M u —

(a ne Mo) za romansko m o n t e (up. napred). S druge strane, već na Raši nalazimo bar jedan slučaj sa o m. u za nazal: M o t a l a t, kota od 163 m., što je ustvari m o n t e a l t o, i što pokazuje da stari čakavci južne Istre verovatno nisu došli ni sa Raše. Po svoj prilici su ti »izumrli« čakavci južne i jugozapadne Istre bili u genetskoj vezi s južnijim kvarnerskim čakavcima, koji imaju istu zamenu nazala kao i štokavci. Razume se, da bi se na ovako teška, ali i važna, pitanja moglo odgovoriti sa pouzdanošću, potrebno je da se toponomastika Istre obradi mnogo detaljnije nego što je to danas slučaj.

Ali ipak i ovo što nam je danas poznato — dovoljno je da pokaže sa sigurnošću: da se pod današnjim istarskim štokavskim slojem krije jedan stariji, koji nije bio kajkavski, sa severa, nego verovatno čakavski, sa istoka. Dovoljno je i za to da možemo s pouzdanošću tvrditi da je i južna Istra, isto kao centralna, zapadna i severna, naseljena od prvih dana dolaska Južnih Slovena na Balkan i da je, postavši jednom hrvatska, — ostala takva bez prekida.

Naravno, mi danas više ne možemo znati da li su svi krajevi južne i jugozapadne Istre bili odvajkada podjednako gusto naseljeni Hrvatima, ali možemo tvrditi da nikad hrvatski elemenat nije iz nje iščezao bez traga. Jezička analiza nam daje dosta materijala za ovo tvrđenje. Jednom rečju, Pulština, Rovinjština i Poreština, — ne razlikuju se u tome pogledu nikako od ostalih krajeva Istre niti od Slovenskog Primorja.

Ignjat Job:
Veselo društvo (ulje)